

Einde van een huwelijk

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Geir Gulliksen

Einde van een huwelijk

Vertaald uit het Noors
door Geri de Boer

Ambo|Anthos
Amsterdam

Dit is een fictief verhaal. Alle verwijzingen naar historische gebeurtenissen en bestaande instellingen, plaatsen of personen dienen om een fictief universum te scheppen.

Deze uitgave kwam tot stand met steun van Norla,
Norwegian Literature Abroad.

ISBN 978 90 263 3893 9

© 2015 Geir Gulliksen og H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Oslo
Published by agreement with Copenhagen Literary Agency ApS,
Copenhagen.

© 2018 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos uitgevers,
Amsterdam en Geri de Boer

Oorspronkelijke titel *Historie om et ekteskap*

Oorspronkelijke uitgever Aschehoug & Co.

Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam

Omslagillustratie © Terese Moe Leiner

Foto auteur © Baard Henriksen

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

*sometimes I think this whole world
is one big prison yard
some of us are prisoners
the rest of us are guards*

1

‘Vertel eens over ons.’

‘Over ons?’

‘Vertel het me alsof ik er niets van wist.’

‘We hadden verkering.’

‘Ja. En verder?’

‘We waren man en vrouw. We waren getrouwd.’

‘En toen?’

‘We waren vader en moeder. We hadden samen kinderen.’

‘Dat niet. Vertel over ons tweeën. Wat gebeurde er met ons?’

‘We leefden samen.’

‘Zorgden we voor elkaar?’

‘Hoe bedoel je? Ja, dat deden we.’

‘Maar toen, op een dag.’

‘Maar toen, op een dag? Wil je dat ik daarover vertel?’

‘Ik heb er behoefte aan om te horen wat er met ons is gebeurd. Ik snap het niet.’

‘Het is mij ook niet helemaal duidelijk.’

‘Maar kun je me er toch niet over vertellen?’

‘Ik denk niet dat ik dat voor elkaar krijg. Nee, dat wil ik niet, dat kan ik niet.’

‘Wil je liever dat ik het vertel? Dan doe ik dat.’

2

Laat ik me voorstellen hoe het voor háár was, dat voorjaar, op zo'n dag voordat het allemaal begon. Ze stond midden in het leven, ze betrad onbevungen alle ruimtes en situaties. De gestalten om haar heen waren als een welwillend bos, ze vond gemakkelijk haar weg bij anderen, kon met iedereen een gesprek voeren. Ze had lang haar gehad, altijd, maar toen ze eenmaal met mij samen was, knipte ze het kort en verfde ze het donkerder. Elke nacht sliep ze op haar zij, met één hand onder haar wang. Ik lag achter haar, we sliepen bloot, ik had mijn armen om haar heen, ze voelde mijn warme voorkant tegen haar rug. 's Nachts bestonden alleen wij tweeën, 's morgens werden we aan weerskanten van het bed wakker. Ze werd gewekt door mij of door de kinderen. De kamers waren licht, de stemmen zachtaardig. Lange tijd is er geen andere manier om hieraan terug te denken dan als aan een onverwacht en onverdiend geluk. We zaten gewoonlijk samen aan een ovale tafel, Deens design, gemaakt van staal en wit formica. Op de

zaterdag dat we hem kochten, was die tafel veel te duur voor ons, maar we raakten eraan gewend. De schuld werd hoger en we dachten er niet aan. We zaten 's morgens en 's avonds aan die tafel, de kinderen maakten er huiswerk aan. Later werd de tafel veel te groot; zij kreeg hem, en de nieuwe keuken waar ze hem in zette, was kleiner. Uiteindelijk verkocht ze hem, en nu staat hij bij anderen: de tafel heeft een nieuw leven gekregen, net als alle andere dingen die wij vroeger samen deelden.

Ze fietste onder lichte boomkruinen. Ze ademde met open mond. Altijd als ze op een hogere verdieping moest zijn, en dat moest vaak, rende ze de trappen op. Ze nam nooit de lift, ze hield niet van stilstaan. Die ochtend hield ze een lezing voor het personeel van een of ander ministerie. Het ging goed, ze merkte dat ze hun aandacht had (hun gezichten: die waren op haar gericht, zoals groene planten zich 's morgens richten naar het licht). Na afloop wilde het hoofd communicatie een nieuwe afspraak met haar maken. Ze spraken af dat ze erover zouden mailen. Er kwamen diverse mensen naar haar toe om haar te bedanken voor de lezing. En toen, op weg naar de uitgang, was er een man die haar dwong om te blijven staan, ze snapte niet hoe. Ze bleef op hem staan wachten; hij werkte zich door de menigte heen terwijl hij haar aankeek, hij hield haar vast met zijn blik. Zijn ogen – daar zat iets in, iets zachts en volhardends, iets zelfverzekerd en onderzoekends, ze wist het niet. Zelfs toen alles achter de rug was, begreep ze nog niet wat het was geweest, ze had er voor zichzelf geen verklaring voor, en zeker niet voor mij.

Hij was groot en viel gemakkelijk in het oog, maar niet omdat hij groot was. Hij had een lang gezicht; zijn ogen stonden een fractie scheef, er zaten littekentjes op de huid, misschien had hij als tiener puistjes gehad. Hij was niet erg knap, dat mag gezegd worden, zelfs door mij, al was ik niet bepaald een objectieve waarnemer. Er zat echter iets verleidelijks en geheimzinnigs in zijn ogen of in zijn glimlach, of in de manier waarop hij zijn hoofd scheef hield. Ze bleef staan wachten tot hij bij haar was, en hij glimlachte terwijl hij naar haar toe kwam, baande zich doelbewust een weg tussen de anderen door die de zaal uit gingen. Ze kreeg het warm, ze wist niet waarom. Even later stonden ze elkaar aan te kijken, en ze hoopte dat haar gezicht een soort geamuseerde verwachting uitstraalde: wat kwam hij zeggen? Haar gezicht moest hem duidelijk maken dat hij haar ophield en dat ze niet goed wist wat hij van haar wilde, maar dat ze nuchter welwillend stond tegenover wat het ook was. Hij begon te praten. Iets over het volksgezondheidsbeleid, precies datgene wat haar het meest interesseerde. Hij zei iets wat ze zelf had kunnen zeggen, maar hij zei het iets beter, vond ze. Hoewel? Wat hij zei klonk vaag vertekend, alsof hij zijn best deed om het vanuit haar perspectief te zien maar dat niet kon omdat hij niet in staat was zijn eigen gezichtspunt los te laten. Dat laatste is hineingeïnterpreteerd; dat hoeft niemand me uit te leggen, dat snap ikzelf ook wel. Integendeel, ze ervoer zijn woorden als verrijkend, bevrijdend. Hij ging met haar mee naar buiten, achter haar aan alle trappen af. Ze liepen naar haar fiets, en ze bleven praten terwijl zij die van het slot haalde en zich klaarmaakte om weg te gaan.

Daarna fietste ze langzaam door de straten. Ze moest naar kantoor, maar nam royaal de tijd. Alles wilde zich die ochtend aan haar laten zien, de elzen of essen, het kon haar niet schelen wat voor bomen het waren, een vrolijke ekster die mooi wipte met zijn staart, jonge bladeren die bewogen in een verder onmerkbare wind. Ze genoot. Ze genoot van zichzelf en van haar leven. Alles wat leefde, stelde zich voor haar open, overal waar ze kwam.

Ze was nergens bang voor.

Ooit was ze een jong meisje geweest, en nu was ze een volwassen vrouw. Ze was vijftientig toen ze mij leerde kennen. Dat was nu al lang geleden, en ik was een paar jaar ouder dan zij.

Ik noemde haar Japie. Ze heette anders, had een gewone meisjesnaam die ze zelf niet zo mooi vond. Op een avond, een van de eerste maanden dat we verking hadden, lagen we in haar oude flat in bed naar *Pinokkio* te kijken op tv. Eigenlijk keken we nergens naar, we lagen al uren in bed, we waren opgestaan, hadden gegeten en waren weer naar bed gegaan; we waren al zo lang met elkaar bezig, met wat onze lichamen samen konden doen, dat we nu een pauze nodig hadden. We dronken water, ik zapte langs de kanalen, voorbij een oude Disney-film, en ze vroeg me te stoppen en daarnaar terug te gaan. We keken en waren allebei ontroerd, maar alleen ik huilde. Ik had een dochttertje, dat die dag niet bij me was, die hele week niet, omdat ik liever daar was, in bed, met haar. Daarom huilde ik, begreep ze. Ze deed echter alsof ze dacht dat ik ontroerd was door de film, en later vertelde ze dat ze altijd meer van Japie Krekel

had gehouden dan van Pinokkio, meer dan van Knabbel en Babbel, meer zelfs dan van Dombo. Ze had zich met Japie Krekel geïdentificeerd, omdat hij altijd overal het beste van probeerde te maken, hij pakte zijn paraplu en ging, en hij zong eerlijk en hoopvol, zelfs als het om hem heen donker werd en hij geen idee had waar hij was.

‘Maar dat ben jij,’ zei ik. ‘Jij bent Japie Krekel. Jij wilt altijd alles goeddoen en geeft nooit op als je iets voor elkaar wilt krijgen.’

Ik bewonderde haar toen al; dat was mijn manier om van haar te houden. Dat begreep ze pas later, en lange tijd vond ze het overweldigend dat ze in mijn ogen zo mooi was. Ze antwoordde dat ze nog nooit aan zichzelf had gedacht als aan een Japie Krekel, en ik reageerde met een flirterig geintje dat ik het zo fijn vond als ze zo met de achterkant van haar pootjes tegen de mijne wreef. Dat stelde niets voor, het was niet eens grappig, en ze zag dat ik er spijt van had, dat het me zeer deed, dat ik niet gewend was om zoiets te zeggen.

Ze maakte me vrijer dan ik daarvoor was geweest, begreep ze, en dat wekte ontroering bij haar op, of verliefdheid, als daar al verschil tussen bestaat. Na die avond begon ik haar Japie te noemen. Dat hield stand, werd meer dan een koosnaampje, het werd haar naam, zo noemde ze zich. Veel vrienden van ons begonnen haar ook Japie te noemen, en ook haar collega's, toen ze ging werken.

Ze zat op haar kantoor voor het licht van haar computerscherm. Ze las een rapport door. Ze had er lang aan gewerkt, en vandaag ging het gemakkelijker. Ze werkte ge-

concentreerd, zonder ergens anders op te letten, zonder haar mail te openen of op internet het nieuws te bekijken. Door het raam keek ze uit op de speelplaats van een kinderdagverblijf. Ze zag de kinderen in de zandbak spelen, maar ze bleef aan het rapport denken. Ze twijfelde over sommige tabellen, de getallen kwamen niet overeen. Ze schopte haar schoenen uit onder haar bureau en wreef haar blote voeten over elkaar. Ze streek met haar hand over haar nek, het leek wel een liefkozing. Ze stak haar andere hand onder haar blouse en voelde aan haar maag, ging met haar hand omhoog naar haar beha en friemelde wat aan het ene bandje.

De telefoon ging; ze moest haar hand vrijmaken om hem op te nemen. Het was een collega, die thuiszat met een ziek kind, hij vroeg of ze hem een bepaald document wilde sturen. Ze zocht het op intranet op en stuurde het naar hem. Ze ging door waar ze was onderbroken. Ze dacht aan het avondeten, aan mij. Ze dacht aan het volksgezondheidsbeleid en aan fietsen, of het droog genoeg was in het bos om daar komend weekend te gaan fietsen. Dat wilde ze alleen doen, of samen met de kinderen. Liefst alleen, ze wilde hard fietsen, tot het uiterste gaan. Ze bedacht dat het pas dinsdag was. Ze keek op de klok. Ze had een uur geconcentreerd gewerkt. Ze dacht erover om te gaan plassen, maar besloot onafgebroken door te gaan tot aan de lunch. Ze zou Kjersti vragen bepaalde stukken van het rapport te bekijken. Ze veranderde van gedachten, ze wilde het toch liever zelf doen. Ze was ambitieus en bang om zwak en feilbaar te worden gevonden. Op het scherm zag ze de schaduw van iets wat bewoog. Voor het raam

fladderde een dikke kraai langs; hij vloog naar de boom bij het kinderdagverblijf. Hij landde op een dunne tak en bleef daar zitten schommelen. Ze zou wachten voordat ze met Kjersti ging praten. Ze wilde het nog even proberen. De kraai verhuisde naar een dikkere tak, spreidde zijn veren en hield zijn kop schuin; hij keek naar een paar kinderen, kleintjes, amper twee jaar oud, die onbeweeglijk met hun schep in de hand in het zand zaten. Ze bleven met hun schep in het zand geprikt zitten zonder te graven, dat hadden ze nog niet geleerd.

Ze rekte zich uit, een hele tijd, met haar armen omhoog. Haar blouse schoof omhoog en ontblootte haar buik. Ze dacht aan de man met wie ze eerder die dag had gepraat. Ze was ervan overtuigd dat hij had geprobeerd met haar te flirten. Ze had niet terug geflirt, maar was vriendelijk en open geweest, dat had hij vast wel gemerkt. Ze had het prettig gevonden om met hem te praten. Ze vond zijn handen mooi. Ze verbeelde zich dat ze op haar bovenbenen lagen, vrij grove mannenhanden op haar lichte, gladde huid. Ze hield van haar benen, nu wel, vroeger niet, absoluut niet, toen waren ze zo spichtig, maar nadat ze was gaan hardlopen waren ze sterker geworden, gespierd. Ze kon de spieren aan de binnenkant van haar bovenbenen voelen, ook al zat ze stil. Ze bedacht dat ze mij die avond zou vertellen over de man die haar na haar lezing had aangesproken. Dat zou ik vast fijn vinden. En zij vond het fijn wat er tussen ons plaatsvond als zij vertelde over andere mannen die ze had bekeken of die haar hadden bekeken. Ik vond het fijn om dat te horen, wist ze. Ze wist niet waar-

om, maar dat deed er niet zoveel toe, ze hoefde niet alles te problematiseren.

Ze stond op en liep de gang in. Ze was vergeten dat ze haar schoenen had uitgetrokken, dus liep ze terug en trok ze ze aan. Ze liep naar Kjersti, van wie ze al vaker hulp had gehad. Haar deur stond open en haar kantoor was leeg, maar haar computerscherm brandde nog. Ze kon wel even gaan plassen, misschien zou Kjersti intussen terugkomen. Het was stil op de gang, veel mensen waren naar vergaderingen buiten de deur. Ze liep langs de receptie en groette de vrouw die daar zat, een invalster. Ze dacht er even over om te stoppen en iets te zeggen, maar ze wilde haar concentratie niet verliezen. Ze ging het toilethokje in, deed de deur op slot en bleef voor de spiegel staan. Ze vond dat ze er goed uitzag, al was haar haar iets te lang. Ze wilde er iets mee doen. Het kort knippen en verven. Ze vroeg zich af of ze zich moest gaan opmaken. Een beetje eyeliner kon geen kwaad. Ik zou het niet leuk vinden, maar er na een tijdje wel aan wennen. Ze ging zitten en hoorde het geluid van de straal, die hard in de wc-pot kletterde. Het genoegen daarvan. Het genoegen van hard plassen, het genoegen van je bedachtzaam en langzaam afvegen, van je weer, als een kind in de ochtend, inpakken in je kleren, en dan je handen wassen. Je handen wassen en eraan ruiken, licht geparfumeerde zeep en een vochtige huid.

Ze wilde de wc uit gaan, maar veranderde van gedachten en ging weer voor de spiegel staan. Ze bestudeerde haar gezicht terwijl ze haar hand in haar broek stak. Dat was te krap, ze deed haar broek open en trok hem naar be-

nedes. Ze voelde aan zichzelf, ging met twee vingers naar dat gladde wat tot de binnenkant van het lichaam behoorde. Het was moeilijk om klaar te komen met de broek op haar knieën, maar daar genoot ze ook van, dat het krap en moeilijk was. Ze bewoog haar vingertoppen en bekeek zichzelf in de spiegel. Een blosje op haar wangen. Ze dacht aan het rapport. Ze vroeg zich af of ze had kunnen klaarkomen terwijl ze zichzelf hier op haar werk voor de spiegel stond te betasten. Waarschijnlijk niet. Daar was dan toch wel iets heel bijzonders voor nodig. Een paar onduidelijke beelden kwamen in haar op en verbleekten weer – blote lichamen.

Kan het zo zijn gegaan? Nee, ik ga te ver; het zegt allemaal iets over mezelf, over mijn repertoire, mijn hardnekkige register, niet over haar. Dus het ging zo: ze ging snel naar de wc, dacht alleen maar aan het rapport, wierp een blik op haar gezicht in de spiegel terwijl ze haar handen waste. Ze had gedacht dat iets in haar gezicht er anders zou uitzien, maar wist niet waarom. In de gang liep iemand langs, ze wachtte even tot de voetstappen verdwenen. Het werd stil.

Ze wist wat er aan het rapport mankeerde, opeens, ze zag het heel duidelijk. Ze ging de wc uit en liep snel door de gang. Kjersti's kantoor was nog steeds leeg, dat maakte niet uit, ze ging naar haar eigen kantoor en begon al te werken voordat ze goed en wel zat. Ze zou het hele rapport uitprinten en nog één keer van voren af aan doorlezen. De uitgangspunten waren niet helder geformuleerd, al meteen vanaf het begin niet. Ze liep naar de printer en hoopte

dat ze onderweg niemand zou tegenkomen. De gang was leeg, de printer snorde, de vellen papier kwamen warm en bereidwillig *linea recta* in haar handen. Ze kreeg zin om te zingen, maar ze zong bijna nooit, niet meer sinds de kinderen groter waren. Ze kreeg zin om hard te lopen, zag zichzelf een lange, steile trap op sprinten, maar boven aan de trap was er niets. Ze rende helemaal naar boven, maar wilde zich niet omdraaien; het was net een beeld uit een film, uit een droom, uit een film die op een droom wilde lijken. De gang was lang en leeg, het geluid van haar voetstappen ging met haar mee, ze draaide zich om om te kijken of ze alleen was. Ze ging op haar kantoor zitten met de papieren op schoot. Ze schopte haar schoenen uit, schoof haar stoel naar achteren en legde haar voeten op het bureau. Ze had grote voeten, ze hield hiervan, hield ervan om op blote voeten te lopen, hield ervan zo te zitten en haar tenen te spreiden.

Ze had honger, maar het was nog een uur voor de lunch; ze at een appel. Ze knaagde hem op tot aan het klokhuis en zette dat op de vensterbank. Daar stonden al twee verschrompelde klokhuizen, wat ze thuis niet zou doen, maar hier vond ze het leuk. Ze stond zichzelf toe rommel te maken, zichzelf vrij te stellen van mijn eisen dat tafels en banken opgeruimd moesten zijn. Ze hoorde stemmen in de gang; de collega's die naar vergaderingen elders waren geweest kwamen terug. Ze luisterde naar hun voetstappen, het drukke gerommel met tassen en jassen, flarden van gesprekken dreven over de gang; ze herkende de collega's stuk voor stuk.

Ze zette haar voeten op de vloer en trok haar stoel naar het scherm. Ze maakte het document weer open en begon de correcties die ze met de hand had aangebracht in te voeren. Ze weerstond de neiging om de mensen die voorbijkwamen gedag te zeggen, ze wilde nu niet kletsen. Ze ging zo zitten dat ze konden zien dat ze aan het werk was. Ze concentreerde zich erop er geconcentreerd uit te zien, en daardoor verloor ze haar concentratie. Ze kreeg zin om het op te geven. Ze kreeg zin om naar buiten te gaan en een frisse neus te halen. Ze kreeg zin om te googelen op de naam van de man met wie ze eerder die dag had gesproken. Ze stond op en liep de gang in, naar Kjersti's kantoor. Die was er nog steeds niet. Ze bedacht dat Kjersti had verteld dat ze naar de dokter moest. Ze ging weer terug naar haar eigen kantoor, ze had besloten zichzelf een pauze te gunnen, en het eerste wat ze deed was haar mail controleren. Ze zei niet e-post, ze zei e-mail, zoals iedereen; ik zei altijd e-post, ik wilde dat ze e-post zou zeggen in plaats van e-mail, maar daar kon ze niet toe komen. Iedereen zei e-mail, waarom zou zij dat niet doen? Zij geloofde in de pragmatische optie, waar ik de moeilijkste koos. Dus controleerde ze haar e-mail, maar er was niet veel, behalve een e-postje van mij.

Ik schreef dat ik aan haar dacht, dat ik dacht aan wat we een paar uur geleden hadden gedaan. Dat was ze vergeten, en nu dacht ze eraan terug: ze had op handen en voeten gezeten, steunend op haar ellebogen en haar knieën, en ik had haar hard genomen, op een manier waarvan ze hield. Ik had haar bij haar heupen vastgehouden, even later voel-

de ze mijn hand in haar nek en duwde ik haar gezicht in het matras. Ze dacht terug aan haar stem, hoe ze schreeuwde in het kussen. Ze hield ervan om zichzelf te horen schreeuwen. Ik nam haar, ze liet zich nemen, ze schreeuwde. Ze vond het fijn om er zo aan te denken: dat ze werd genomen. Vlak daarvoor hadden we onszelf in de spiegel gezien, de twee lichamen, het ene boven op het andere, het ene deed iets met het andere, het andere liet iets met zich doen. Ze voelde het in haar onderlijf toen ze eraan dacht, een doffe pijn.

Ze stuurde me een kort en liefdevol antwoord, in dezelfde geest als waarin ik haar had geschreven. Zo waren we gewend elkaar te schrijven. Ze keek naar de speelplaats. Een van de kleintjes draaide zich om en keek even omhoog, naar de lucht misschien, maar ze had het gevoel dat die ogen haar raam zochten. Ik had gezegd dat ik wel meer kinderen zou willen hebben. Zij wilde dat niet, absoluut niet, die fase had ze gehad, allang. We hadden samen twee kinderen en verder nog de dochter uit mijn eerste huwelijk; daar moest het bij blijven. Ze wilde meer werken. Ze wilde meer trainen, ze wilde hardlopen, fietsen, leren klimmen. Ze wilde alles ondernemen wat er te doen was voor een volwassene die niet meer de zorg voor twee kleine kinderen heeft.

De andere e-mails waren een uitnodiging voor een interne vergadering en een paar bijdragen aan een discussie over de website van het ministerie van Gezondheid. Ze overwoog om op de laatste te reageren, maar gooide hem toch maar weg. Het genoege om van kleine problemen af te